

Mishna Tractate Baba Kama
Chapter 8, mishna 7

- A) Mishna 7
- 1) Divide the mishna into two sections!
  - 2) In the reference to the passive verbal phrase **לֹא נִמְחַל לוֹ** near the very beginning of the mishna, who is the subject that grants the **מַחִילָה**?
  - 3) Where in the verses from chapter 20 of Sefer Breishit is the answer to the previous question found?
  - 4) Where actually in the verses is the crux of the proof that the mishna intends to bring that **אִינוֹ עַד שִׁבְקָשׁ נִמְחַל לוֹ**?
  - 5) What is nevertheless the fallacy or the lacuna of the proof?
  - 6) Why is it not exact to say that the mishna proves that **הַמּוֹחֵל אֶכְזָרִי**?
  - 7) Referring back to questions 3 and 4 at the beginning of the previous mishna, how might we explain why the mishna, that usually deals with technical / financial matters, veers off here to the matter of **מַחִילָה**? Focus your thought both on the **מִזִּיק** and on the **נִיזָק**!
  - 8) How does the second section of the mishna relate back to the previous mishna?
  - 9) The first time it says **עַל מִנַּת לִפְטוֹר**, what words are implied before the phrase **עַל מִנַּת**?
  - 10) In the first case of the ruling **עַל מִנַּת לִפְטוֹר - חַיִּיב**, why is this very difficult to accept at face value?
  - 11) What very famous Talmudic adage/principle stands behind the final law of the mishna?

- B) Babylonian Talmud, Tractate Baba Kama, page 92a

For background to the language of the passage, see Sefer Vayikra 5:20-26 and Sefer Yeshayahu 60:7

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף צב עמוד א

גמרא. תנו רבנן: כל אלו שאמרו - דמי בושתי, אבל צערו - אפילו הביא כל אילי נביות שבעולם, אין נמחל לו עד שיבקש ממנו, שנאמר: +בראשית כ' השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך.

- 1) When it says **כָּל אֵלֹי שְׂאֵמְרוּ** what is it referring to?
- 2) What is a bit incongruous about the use of the phrase here **שְׂבַע עוֹלָם** נביות שבעולם?
- 3) How does this breita shed light on the disagreement we saw above between the Rambam and the Rosh?
- 4) How does this breita corroborate the inference in question G) 7 above?

- C) Rambam, Mishna Torah, Hilchot Chovel, chapter 5, halacha 9 and halacha 10

רמב"ם הלכות חובל ומזיק פרק ה הלכה ט והלכה י

אינו דומה מזיק חבירו בגופו למזיק ממנו, שהמזיק ממון חבירו כיון ששלם מה שהוא חייב לשלם נתכפר לו אבל חובל בחבירו אע"פ שנתן לו חמשה דברים אין מתכפר לו ואפילו הקריב כל אילי נביות אין מתכפר לו ולא נמחל עונו עד שיבקש מן הנחבל וימחול לו.

ואסור לנחבל להיות אכזרי ולא ימחול לו ואין זו דרך זרע ישראל אלא כיון שבקש ממנו החובל ונתחנן לו פעם ראשונה ושניה וידע שהוא שב מחטאו וניחם על רעתו ימחול לו וכל הממהר למחול הרי הוא משובח ורוח חכמים נוחה הימנו:

One who has inflicted bodily injury upon his fellow is not like one who as caused damage to his fellow's property, for the one who has done damage to property as soon as he pays what he is obligated to pay, his sin is atoned for. However, one who has inflicted bodily injury upon his fellow, even if he has paid him the five payments (required by the halacha), will not have his sin atoned for and will not be forgiven, even if he sacrificed all the rams of Neviot, until he requests forgiveness from the injured party and the latter forgives him.

It is forbidden for the injured party to act cruelly and to refrain from forgiving. Such is not the way of the Seed of Israel. Rather, when the one who has inflicted bodily injury requests and begs for forgiveness once and then again, and thereby (the injured party) knows that he has repented for his sin, and regrets his evil, he must forgive him. One who is quick to forgive is praiseworthy, and is acting according to the spirit of the sages.

- 1) In what way does the Rambam seem not to merely accept the breita in its most straightforward sense, but rather seems to expand upon it?
- 2) How does the Rambam deal with the incongruity of the phrase כל נביות שבעולם?
- 3) What does the Rambam add in the second paragraph that seems very far removed from the proof text brought by the mishna?

D) Tractate Yoma, chapter 8, mishna 9

משנה מסכת יומא פרק ח משנה ט

עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה חברו. את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה (ויקרא ט"ז) "מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו" עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו.

- 1) How does this mishna help us to better understand the process that genesis of the passage from the Rambam that we just saw?

E) Rambam's Mishne Torah, Laws of Repentance, chapter 2, laws 9 and 10

משנה תורה לרמב"ם, הלכות תשובה פרק ב' הלכות ט' – י'

אין התשובה ולא יום הכפורים מכפרין אלא על עבירות שבין אדם למקום כגון מי שאכל דבר אסור או בעל בעילה אסורה וכיוצא בהן אבל עבירות שבין אדם לחבירו כגון החובל את חבירו או המקלל חבירו או גוזלו וכיוצא בהן אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו אע"פ שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו צריך לרצותו ולשאול ממנו שימחול לו אפילו לא הקניט את חבירו אלא בדברים צריך לפייסו ולפגע בו עד שימחול לו לא רצה חבירו למחול לו מביא לו שורה של שלשה בני אדם מריעיו ופוגעין בו ומבקשין ממנו לא נתרצה להן מביא לו שניה ושלישית לא רצה מניחו והולך לו וזה שלא מחל הוא החוטא ואם היה רבו הולך ובא אפילו אלף פעמים עד שימחול לו:

אסור לאדם להיות אכזרי ולא יתפייס אלא יהא נוח לרצות וקשה לכעוס ובשעה שמבקש ממנו החוטא למחול מוחל בלב שלם ובנפש חפצה ואפילו הצר לו וחטא לו הרבה לא יקום ולא יטור וזהו דרכם של זרע ישראל ולבם הנכון

Repentance and the Day of Atonement atone only for sins, such as eating a forbidden food, having prohibited intercourse, et cetera, which are committed against God. Sins such as injuring another person, cursing him, stealing, et cetera, which are committed against one's fellow man are never forgiven until he has paid any necessary payments to the person against whom he sinned, and has made peace with the injured party. Even though he may have paid back any due money he still has to make peace with him and request that he will forgive him. Even if he merely sinned against the other verbally, he still must appease him and entreat of him, until the other party forgives him. If the person against whom he had sinned did not want to forgive him then he must bring three of his fellows to entreat of him and request of him (that he forgive). If he still didn't want to forgive him then he must bring him (the three) a second and a third time, and if he still didn't want to forgive him he may leave him and go his way. In such a case the one that refuses to forgive is the sinner. If the injured party was his teacher, he must ask for forgiveness even a thousand times until he receives forgiveness.

It is forbidden to be harsh and non-appeasing. One should rather be easily appeased and slow to anger, and whenever a sinner asks one for forgiveness one should grant it wholeheartedly and willingly. Even if the sinner had distressed one considerably and sinned against one a lot, one must not take revenge or bear a grudge. Such is the way of the Seed of Israel whose hearts are proper.

F) Rambam's Mishne Torah, Laws of Character Traits, chapter 7, laws 7 and 8

משנה תורה לרמב"ם, הלכות דעות פרק ז', הלכות ז' ו-ח'
הנוקם מחבירו עובר בלא תעשה שנאמר לא תקום ואע"פ שאינו לוקה עליו דעה רעה היא עד מאד אלא
ראוי לו לאדם להיות מעביר על מדותיו על כל דברי העולם שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי ואין
כדי לנקום עליהם כיצד היא הנקימה אמר לו חבירו השאילני קרדומך אמר לו איני משאילך למחר אמר לו
חבירו השאילני קרדומך אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני כששאלתי ממך הרי זה נוקם אלא
כשיבוא לו לשאול יתן בלב שלם ולא יגמול לו כאשר גמלו וכן כל כיוצא

וכן כל הנוטר לאחד מישראל עובר בלא תעשה שנאמר ולא תטור את בני עמיך כיצד היא הנטירה ראובן
שאמר לשמעון השכיר לי בית זה או השאילני שור זה ולא רצה שמעון לימים בא שמעון לראובן לשאול
ממנו או לשכור ממנו ואמר לו ראובן הא לך הריני משאילך ואיני כמותך לא אשלם לך כמעשיך העושה
כזה עובר בלא תטור אלא ימחה הדבר מלבו ולא יטרנו ... עד שימחה העון מלבו ולא יזכרנו כלל וזו היא
הדעה הנכונה:

One who takes revenge on someone else is transgressing a negative commandment, for it is written, "You shall not take revenge". Even though committing this sin does not make one liable to flogging, it is nevertheless a very bad characteristic. It is fitting to wipe away his hurt concerning all things of this world, for in truth the enlightened understand that all personal affronts are meaningless and are simply not worth taking revenge over. What is revenge? If [for example] his fellow came and said please lend me your axe, and he responded that he will not lend it out, and then later the second one went to the first and asked to borrow his axe and he responded by saying: Just as you did not lend me your axe so I will not lend you my axe, then he is taking revenge. Rather, when one comes to request, he should lend wholeheartedly, and not recompense the other in the way that he was treated. Similar situations have the same law.

Similarly, anyone who bears a grudge against another Jew is also transgressing a negative commandment, for it is written, "...nor bear any grudge against the children of your people". What is a grudge? If [for example] Reuben asked Simon to rent him his house or lend him his ox, and Simon refused, and then after some time Simon asked for a loan or a rental from Reuben, and Reuben gives it to him but tells him: I'll lend it to you; I am not like you and neither am I going to play tit for tat, then Reuben is transgressing the injunction against bearing a grudge. Reuben must rather erase the matter [of having being refused] from his heart and must not bear a grudge ...but rather must totally erase the matter from his heart and not remember it at all. This is the proper temperament.

G) Rambam, Mishna Torah, Hilchot Chovel, chapter 5, halacha 11

רמב"ם הלכות חובל ומזיק פרק ה הלכה יא
האומר לחבירו סמא עיני קטע את ידי על מנת שאתה פטור הרי זה חייב בחמשה דברים שהדבר ידוע
שאינ אדם רוצה בכך.

1) What is the need or purpose of the Rambam's statement שהדבר ידוע שאין אדם רוצה בכך

Additional source:

Midrash haGadol, Breishit 20:17